

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on koota kaikki yrittäjien lomituspalvelut saman lainsäädännön piiriin ja parantaa maatalousyrittäjien lomituspalveluja. Lainsäädännöllä on tähän asti luotu puitteet maatalousyrittäjien vuosiloma- ja sijaisaputoiminnalle. Sen sijaan maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminta on tähän asti toteutunut vain kokeiluluntuoisena.

Maatalousyrittäjien vuosiloma piteneisi esityksen seurauksena vuoden 1985 huhtikuun alusta lukien siten, että maatalousyrittäjien toisen loman oikeutetun loman pituudeksi tulisi enintään 15 työpäivää. Tällöin samassa yrityksessä toimivien maatalousyrittäjien vuosilomaoikeudet ovat yhdenmukaiset. Tarkoitus on, että myöhemmin kummankin maatalousyrittäjän vuosilomaa pidennetään yhdellä työpäivällä.

Maatalousyrittäjien sijaisavun käyttöoikeutta laajennettaisiin vuoden 1985 alusta lukien tilanhoidon jatkamisen vaatimien järjestelyjen toteuttamiseksi. Sijaisapuoikeus tulisi koskemaan myös tilanteita, joissa maatalousyrittäjän sairaus tai tapaturma johtaa pysyvään työkyvyttömyyteen tai

milloin sijaisavun tarve johtuu yrittäjän kuolemantapauksesta. Sijaisapua myönnettäisiin tällaisissa tapauksissa pääsääntöisesti enintään 60 päivää.

Esityksen seurauksena maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminta tulisi pysyväksi toimintamuodoksi ja olottuisi koskemaan kaikkia vuosilomaa oikeutettuja maatalousyrittäjiä. Toistaiseksi maatalousyrittäjän viikkovapaatoimintaa on toteutettu kokeiluluntuoisesti maan 207 kunnassa. Valtion korvaukseen oikeuttavan viikkovapaan enimmäispituudeksi tulisi 12 päivää vuodessa viikkovapaaseen oikeutettua yrittäjää kohden. Yhteisöjen kustantaman lisäviikkovapaan enimmäispituus olisi 40 työpäivää kalenterivuodessa.

Esitys perustuu valtioneuvoston 29 päivänä maaliskuuta 1984 hyväksymään maataloustulospäätöseen. Esitys liittyy myös vuoden 1985 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin vuoden 1985 alusta lukien. Lomaoikeuden laajennus tulisi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1985.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

1.1. Nykyinen tilanne vuosiloma- ja sijaisaputoiminnassa

Laki maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä (102/78), jäljempänä maatalouslomalaki, on annettu 3 päivänä helmikuuta

1978 ja sitä on sovellettu 1 päivästä huhtikuuta 1978 alkaen. Lainsäädännön tavoitteena on luoda edellytykset vuosiloman pitämiseen niille karjaloutta harjoittaville maatalousyrittäjille, joilla ei ilman erityistä lomatoimintaa ole mahdollisuutta vapautua tehtävistään vuosiloman ajaksi. Lain tavoitteena on toisaalta järjestää maataloutta harjoittaville maatalousyrittäjille sijaisapua yrittäjän sairauden, tapaturman, synnytyksen tai muun

niihin verrattavan tilapäisen syyn vuoksi. Lomaja sijaisaputoimintaa toteutetaan järjestämällä maatalousyrittäjälle maatalouslomittaja vuosiloman ja sijaisavun ajaksi.

Maatalouslomalain tarkoittamaan vuosilomaan on oikeutettu maatalousyrittäjä, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa karjaloudesta ja jolla yrityksen karjalouteen kuuluvien tehtävien vuoksi ei ole mahdollisuutta ilman laissa säädettyä lomatoimintaa vapautua tehtävistään vuosiloman ajaksi. Lomaan on oikeutettu enintään kaksi samassa yrityksessä työskentelevää yrittäjää.

Lain mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus saada lomittaja vuosiloman ajaksi, jonka pituus on 7/6 työpäivää jokaiselta täydeltä lomanmääräytymiskaudelta eli yhteensä enintään 14 työpäivää. Toisen samassa yrityksessä toimivan maatalousyrittäjän lain mukainen vuosiloman pituus on yksi työpäivä jokaiselta täydeltä lomanmääräytymiskaudelta eli enintään 12 työpäivää.

Maatalouslomalain 33 §:n perusteella valtioneuvosto on 18 päivänä maaliskuuta 1982 tekemällään päätöksellä (209/82) pidentänyt maatalousyrittäjien vuosilomaa siten, että se on niin kutsutun ensisijaisen yrittäjän osalta enintään 15 työpäivää ja niin kutsutun toissijaisen yrittäjän osalta enintään 13 työpäivää.

Sijaisaputoiminnassa maatalouslomalain soveltamisala on laajempi kuin vuosilomatoiminnassa. Sijaisaputoiminnan piiriin kuuluvat kaikki maatalousyrittäjät, jotka saavat pääasiallisen toimeentulonsa maataloudesta ja joilla sairauden, tapaturman, synnytyksen tai muun niihin verrattavan tilapäisen syyn vuoksi ei ole mahdollisuutta huolehtia yritykseen kuuluvista välttämättömistä tehtävistä ilman laissa säädettyä sijaisapua.

Sijaisavun kestoaikaa koskevat säännökset sisältyvät maatalouslomalain 7 a §:ään, jota on viimeksi muutettu kuluvan vuoden alusta lukien voimaan tulleella lailla (1051/83). Sairauden, tapaturman tai muun niihin verrattavan tilapäisen syyn vuoksi järjestetään sijaisapua siksi ajaksi, jonka lääkärintodistuksella tai muulla luotettavalla tavalla osoitettu määräaikainen työkyvyttömyys kestää. Ilman lääkärintodistusta voidaan sijaisapua antaa enintään seitsemän päivää. Yrittäjämännällä on oikeus saada sijaisapua synnytyksen johdosta 120 päivää.

Sijaisavusta peritään muilta kuin vähävaraisilta yrittäjiltä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukainen kohtuullinen korvaus.

Vuosilomatoimintaa varten oli vuonna 1983 käytettävissä määrärahoja yhteensä 409 840 000 markkaa. Lomaan oikeutettuja maatalousyrittäjiä oli viime vuonna yhteensä 144 682, joista ensisijaisia 93 849 ja toissijaisia 50 833. Yhteensä lomitettavia vuosilomapäiviä kertyi vuonna 1983 2 068 000.

Sijaisaputoimintaan vuonna 1983 oli käytettävissä varoja yhteensä 124 000 000 markkaa. Sijaisapua sai mainittuna vuonna 42 429 yrittäjää ja sijaisapupäiviä kertyi kaikkiaan 645 041. Keskimääräiseksi sijaisavun kestoajaksi tuli 15,2 päivää. Vuoden 1983 aikana sijaisapua myönnettiin eri perustein siten, että sairauden johdosta sitä sai noin 68 %, tapaturman johdosta noin 12 %, synnytyksen johdosta noin 7 % ja muun hyväksytyyn syyn perusteella noin 13 %.

Lomaja sijaisaputehtävien hoitaminen kunnassa kuuluu lomalautakunnalle. Vuoden 1984 alusta lukien voimaan tulleella maatalouslomalain muutoksella lomalautakuntiin perustetaan sihteerin virat. Kunnassa harjoitettavan lomatoiminnan laajuus huomioon ottaen lomalautakunnan sihteerin virka voi sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti olla päävirka, yhdistelmävirka tai yhteinen virka kahdella tai useammalla kunnalla. Virka voidaan myös liittää kunnan muun viranhaltijan tehtävään.

Lomittajapalvelujen järjestäminen on ensisijassa kunnan tehtävä. Sitä varten kunnan tulee ottaa palvelukseensa työ sopimussuhteeseen tarpeellinen määrä maatalouslomittajia tai sopia maatalousyrittäjien yhteisön kanssa, että yhteisön lomittajaa käytetään lomittajapalvelujen järjestämiseen kunnassa. Päätoimisia maatalouslomittajia oli vuoden 1984 alussa kuntien ja yhteisöjen palveluksessa yhteensä runsaat 3 500. Näiden toimesta toteutetaan maatalousyrittäjien vuosilomista noin 20—30 %, joten 70—80 % vuosilomista lomitetaan yrittäjien itsensä hankkimien tai muutoin tilapäisesti työllistettävien lomittajien avulla. Sijaisapulomituksessa pysyväisluontoisen henkilöstön avulla tapahtuva toteutus on yleisempää kuin vuosilomalomituksessa.

1.2. Nykyinen tilanne viikkovapaatoiminnassa

Maatalousyrittäjän viikkovapaatoiminta on kokeiluluonteisesti järjestetty vuoden 1981 alusta lukien. Kokeilutoiminta perustuu valtioneuvoston päätökseen maatalousyrittäjän viikkovapaatoiminnan kokeilua varten myönnettävän valtion

korvauksen perusteista (694/80) sekä tähän liittyvään suunnitelmaan maatalousyrittäjän viikkovapaatoiminnan kokeilusta ja sitä on toteutettu valtion tulo- ja menoarviossa myönnettyjen varojen puitteissa.

Maatalousyrittäjän viikkovapaatoiminnalla tarkoitetaan kunnan osoittaman tai maatalousyrittäjän yhteisön hankkiman maatalouslomittajan järjestämistä maatalouslomalain tarkoittamaan vuosilomaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle hänen viikkovapaansa ajaksi. Viikkovapaa on tarkoitettu vapauttamaan maatalousyrittäjä yrityksen hoitoon, erityisesti karjan hoitoon säännöllisesti kuuluvista tehtävistä.

Maatalousyrittäjien viikkovapaatoimintaa on kokeiltu 207 kunnassa neljää eri kokeiluvaihtoehtoa hyväksikäyttäen. Kunta tai maatalousyrittäjän yhteisö on toteuttanut vain yhtä kokeiluvaihtoehtoa. Vaihtoehdot ovat poikenneet toisistaan ensinnäkin toiminnan järjestäjän suhteen, joka on ollut joko kunta tai maatalousyrittäjän yhteisö. Toisaalta kokeiluvaihtoehdot ovat poikenneet toisistaan lomitussuhteiden suhteen siten, että joko sama lomittaja on säännöllisesti hoitanut tietyn lomitusrankaan lomituspalvelut tai sitten niin, että kunnan lomautakunta on varausten mukaisessa järjestyksessä järjestänyt viikkovapaatoimittajaresurssiensa puitteissa.

Maatalousyrittäjältä peritään viikkovapaasta valtioneuvoston vahvistaman suunnitelman mukainen maksu. Maksun suuruus vaihtelee kotieläinlainsäädännön mukaan 38,50 markasta 110 markkaan päivä.

Viikkovapaatoiminnan kokeilun puitteissa maatalousyrittäjälle on voitu järjestää enintään yksi viikkovapaapäivä kalenteriviikkoa kohden. Mikäli kunnalle osoitetut määrärahat eivät ole tähän riittäneet, on viikkovapaapäivät pyritty jakamaan kunnan lomittajaresurssien puitteissa tasapuolisesti yritysten kesken niin, että jokainen halukas olisi voinut pitää keskimäärin yhden viikkovapaapäivän kuukaudessa. Kokeilukunnissa on runsaat 90 000 viikkovapaaseen oikeutettua maatalousyrittäjää. Näistä vajaat 10 000 yrittäjää on halunnut toimintaan mukaan, mutta vain noin 6 000 yrittäjälle on viikkovapaata voitu järjestää.

Maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilua varten on valtion vuoden 1984 tulo- ja menoarviossa varattu yhteensä 10,8 miljoonan markan suuruinen määräraha. Viikkovapaatoiminnan kokeilun on tarkoitus päättyä kuluvan vuoden lopussa.

1.3. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 17 päivänä toukokuuta 1982 toimikunnan, jonka tehtävänä oli selvittää tehtyihin tutkimuksiin nojautuen maatalousyrittäjien sosiaaliturvassa olevat puutteet ja epäkohdat huomioon ottaen muun muassa muun väestön sosiaaliturva tällä hetkellä. Selvityksen pohjalta toimikunnan tuli tehdä ehdotus 1980-luvulla tarvittavista toimenpiteistä sekä niiden taloudellisista vaikutuksista ja tärkeysjärjestyksestä. Toimikunta jätti mietintönsä sosiaali- ja terveysministeriölle 31 päivänä joulukuuta 1983. Hallituksen esityksen valmistelussa on huomioitu toimikunnan esitykset maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kehittämisestä.

Kevään 1984 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen valtioneuvosto on 29 päivänä maaliskuuta 1984 hyväksynyt hinnoitteluvuotta 1984/1985 koskevan maataloustuloratkaisun. Siinä on sovittu muun ohessa maatalousyrittäjien vuosiloman pidentämisestä ja yhtenäistämistä, sijaisavun laajentamisesta sekä viikkovapaatoiminnan pysyväistämistä vuoden 1985 alusta lukien.

2. Tilanteen arviointi ja uudistusehdotukset

Maatalousyrittäjien vuosiloma on tällä hetkellä tilan ensimmäisellä lomaan oikeutetulla 15 päivää ja toisella lomaan oikeutetulla 13 päivää.

Kevään 1984 maataloustuloratkaisun mukaisesti nyt annettavalla esityksellä maatalousyrittäjien vuosilomaoikeudet yhtenäistetään pidentämällä maatalousyrittäjien toisen lomaan oikeutetun vuosilomaa lomakauden 1985/1986 alusta lukien kahdella päivällä. Maataloustuloratkaisun edellyttämä yhden päivän pidennys kaikille lomaan oikeutetuille 1 päivänä huhtikuuta 1986 alkavana lomakautena toteutetaan myöhemmin annettavalla valtioneuvoston päätöksellä.

Voimassa olevan lain mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun tilapäisen syyn perusteella. Jos sen sijaan sairaus tai tapaturma johtaa heti pysyvään työkyvyttömyyteen tai jos on kysymys kuolemantapauksesta, ei oikeutta sijaisapuun ole. Sijaisavun saannin rajaamista tällä tavalla esimerkiksi tilapäisen työkyvyttömyyden ja pysyvän työkyvyttömyyden välillä ei voida tarvenäkökohdilla pitää perusteltuna.

Kevään maataloustuloratkaisussa edellytetään eduskunnalle annettavaksi lakiesitys, jonka mu-

kaan saajaisavun käyttöoikeutta laajennetaan vuoden 1985 alusta lukien tilanhoidon jatkamisen vaatimien järjestelyjen toteuttamiseksi koskemaan tilanteita, joissa maatalousyrittäjän sairaus tai tapaturma johtaa pysyvään työkyvyttömyyteen tai milloin saajaisavun tarve johtuu kuolemantapauksesta. Kyseisissä tapauksissa saajaisapua myönnettäisiin enintään 60 päivää, ellei saajaisavun jatkamiselle ole olemassa erityisen painavia syitä. Saajaisapuoikeus tulisi käyttäjä puolen vuoden aikana.

Esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella maatalousyrittäjän saajaisapuoikeutta laajennetaan tehdyn sopimuksen mukaisesti. Asetuksella on tarkoitus määrittellä ne erityiset syyt, jolloin nyt puheena olevissa tilanhoidon järjestelyä vaativissa tapauksissa saajaisapua voisi saada poikkeuksellisesti vielä 60 päivän jälkeenkin.

Maatalousyrittäjien viikkovapaatoimintaa on kokeiluluontoisesti toteutettu vuodesta 1981 alkaen 207 kunnassa. Kokeilusta saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä. Kokeilun avulla on voitu paitsi tehostaa lakisääteistä lomitus toimintaa, niin myös työllistää joustavasti maatalouslomittajia koko vuoden ajalle. Kokeilun avulla on voitu myös edistää päätoimisten maatalouslomittajien saamista toiminnan piiriin.

Kevään maataloustuloratkaisussa viikkovapaatoiminnasta on todettu seuraavaa:

”Eduskunnalle annetaan lakiesitys, jonka mukaan maatalousyrittäjän viikkovapaatoiminta pysyväistetään ja ulotetaan koskemaan kaikkia maatalousyrittäjien vuosilomaan oikeutettuja 1.1.1985 alkaen.

Viikkovapaan enimmäispituudeksi säädetään viikkovapaaseen oikeutettua kohti 12 päivää vuodessa.

Maatalousyrittäjältä viikkovapaasta perittävä maksu on enintään 50 prosenttia lomittajan palkka- ja matkakustannusten edellyttämistä kustannuksista. Maksu porrastetaan karjakoon mukaan siten kuin siitä neuvotteluosapuolten kesken erikseen sovitaan. Tarkoituksena on, että maatalousyrittäjien osuus viikkovapaatoiminnan kustannuksista muodostuisi keskimäärin noin 30 prosentiksi. Maatalousyrittäjien maksamat viikkovapaamaksut otetaan huomioon kustannuksena maataloustulolain mukaisessa kokonaislaskelmasa.

Viikkovapaatoiminnan järjestämiseksi varataan 20 miljoonan markan arviomääräraha vuoden 1985 tulo- ja menoarvioon. Kyseisestä määrärahasta luetaan edellä mainitun markkamäärän ja maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokei-

lukustannuksiin vuonna 1984 käytettävien määrärahojen erotus maatalouden saamaksi tuloksi.

Viikkovapaatoimintaan käytettävien määrärahojen lisäys luetaan maatalouden saamaksi tuloksi, ellei maataloustuloneuvotteluissa toisin sovita.

Maatalousyrittäjien yhteisöt voivat luoda omalla kustannuksellaan joko yksin tai yhteistoimintakuntien kanssa viikkovapaaseen oikeutetuille edellytykset pidempään viikkovapaaseen (lisäpäivät), mitä viikkovapaan enimmäispituudesta (peruspäivät) on säädetty. Lisäpäivien määrä ei saa kuitenkaan ylittää 40 päivää vuodessa. Maatalousyrittäjien maksuosuus lisäpäivien osalta on sama kuin peruspäivien kohdalla. Lisäpäivien järjestämisestä maatalousyrittäjien yhteisöille aiheutuvia menoja ei oteta huomioon maatalouden saamana tulona.”

Viikkovapaatoiminnan liittäminen voimassa olevaan maatalouslomalakiin edellyttää muutostarvetta lähes kaikkiin voimassa olevan lain säännöksiin. Toisaalta maatalousyrittäjien kaikkien lomituspalvelujen toteuttamisen kannalta on perusteltua, että ne järjestetään saman lainsäädännön ja myös organisaation puitteissa. Maatalouslomalaki on tässä yhteydessä katsottu tarkoituksenmukaiseksi siten uudistaa kokonaisuudessaan. Asiallisesti hallituksen esitys sisältää kuitenkin vain lähinnä ne muutokset voimassa olevaan lakiin verrattuna, joista kevään 1984 maataloustuloratkaisussa on sovittu.

Maatalousyrittäjien yhteisöjen omalla kustannuksellaan järjestettävistä viikkovapaan lisäpäivistä ei lakiehdotukseen sisälly säännöksiä, vaan tarkoitus on, että niistä annetaan tarkempia määräyksiä ja ohjeita alempiasteisilla säädöksillä.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksestä ei aiheudu muutoksia valtion ja kuntien väliseen työnjakoon eikä myöskään valtion viranomaisten keskinäisiin toimivaltasuhteisiin. Uutena lakisääteisenä toimintamuotona maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminta lisää josain määrin kaikilla lomatoiminnan hallinnon tasoilla eri viranomaisten tehtäviä.

Esityksen mukaan lomituspalveluiden järjestäminen olisi edelleenkin ensisijassa kunnan tehtävä. Tätä varten kunnan tulee ottaa palvelukseen työ sopimussuhteeseen tarpeellinen määrä päätoimisia ja osa-aikaisia maatalouslomittajia tai sopia maatalousyrittäjien yhteisön kanssa, että yhteisön lomittajia käytetään lomituspalvelujen

järjestämiseen. Lomituspalveluiden tuottamiseen kunnassa tarvittavien päätoimisten maatalouslomittajien määrän tulisi mahdollisimman kattavasti vastata yrittäjien kysyntää. Siinä tapauksessa, että kunnan toimesta ei voida turvata lomittajan saantia, voidaan edelleenkin sopia, että lomittajana toimii myös yrittäjän itsensä hankkima henkilö.

Esitys edellyttää pysyväisluonteisten maatalouslomittajien lisäämistä arviolta 1 500—2 000 lomittajalla.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Maatalousyrittäjien vuosilomatoiminnan osalta yrityksen toisen lomaan oikeutetun vuosiloman pidentäminen 2 päivällä lisää lomitettavia päiviä arviolta noin 101 400. Vuosiloman päiväkustannuksen ollessa 232 markkaa aiheutuu esityksestä tältä osin noin 23,5 miljoonan markan lisäkustannukset.

Sijaisavun laajentamisesta koskemaan tilanteita, joissa maatalousyrittäjän sairaus tai tapaturma johtaa pysyvään työkyvyttömyyteen tai milloin sijaisavun tarve johtuu kuolemantapauksesta, ar-

vioidaan vuodessa kertyvän yhteensä noin 60 000 päivää. Päiväkustannuksen ollessa 232 markkaa aiheutuu laajennuksesta yhteensä noin 14 miljoonan markan lisäkustannukset.

Viikkovapaatoiminnan osalta on lähtökohdaksi asetettu kaikkien vuosilomaan oikeutettujen maatalousyrittäjien saaminen myös tämän toiminnan piiriin. Lakisääteisen viikkovapaan enimmäispituudeksi esitetään 12 päivää vuodessa viikkovapaaseen oikeutettua kohti. Viikkovapaaseen oikeutettuja yrittäjiä arvioidaan vuonna 1985 olevan noin 145 200. Toiminnan kokeilusta saatujen kokemusten mukaan sekä huomioon ottaen käytettävissä olevat määrärahat, arvioidaan noin 7 % eli noin 10 150 yrittäjän vuonna 1985 olevan viikkovapaatoiminnan piirissä. Viikkovapaalomituksen päiväkustannuksen ollessa arviolta 232 markkaa merkitsee tämä yhteensä noin 28,2 miljoonan markan kustannusta. Kun tästä vähennetään yrittäjien omarahoitusosuutena noin 30 %, aiheutuu esityksestä tältä osin noin 20 miljoonan markan vuosikustannukset.

Viikkovapaan lisäpäivien järjestäjänä toimisivat maatalousyrittäjien yhteisöt joko yksin tai yhteistoimin kuntien kanssa. Lisäpäivistä ei aiheutuisi valtiolle eikä kunnille lisäkustannuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku

Soveltamisala

1 §. Uutena säännöksenä lain alkuun ehdoteetaan otettavaksi lomituspalvelujen määritelmä.

2 §. Pykälä vastaa vuosiloman osalta voimassa olevan lain 1 §:ää. Vuosilomaa ja viikkovapaata järjestettäessä lain soveltamispiiriin kuuluvat samat maatalousyrittäjät.

3 §. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 2 §:ää. Pykälän 2 momenttiin on lisätty säännökset lain soveltamisalan laajentamisesta koskemaan myös tilanteita, joissa sijaispuun oikeutetun yrittäjän sairaudesta tai tapaturmasta seuraa pysyvä työkyvyttömyys tai milloin sijaisavun tarve johtuu sijaispuun oikeutetun yrittäjän kuolemasta.

4 §. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 3 §:ää lisättyinä viikkovapaata koskevalla maininnalla.

2 luku

Lomituspalvelujen kesto

5 §. Maatalousyrittäjän vuosiloman pituus olisi enintään 15 työpäivää vuodessa. Mikäli samassa maatalousyrityksessä on kaksi vuosilomaan oikeutettua yrittäjää, on kummallakin yrittäjällä oikeus samanpituiseen vuosilomaan. Lomanmääräytymiskauden ja lomanmääräytymisvuoden käsitteet vastaavat voimassa olevan lain säännöksiä.

6 §. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 7 §:ää.

7 §. Viikkovapaaseen oikeutetulla maatalousyrittäjällä olisi oikeus enintään 12 viikkovapaapäivään kalenterivuodessa.

8 §. Maatalousyrittäjän olisi pidettävä viikkovapaapäivät joko erikseen tai yhdessä. Viikkovapaapäiviä voitaisiin pitää kuitenkin enintään neljä päivää kalenterikuukauden aikana.

9 §. Pykälän 1 momentti on samasanainen voimassa olevan lain 7 a §:n kanssa. Tilanteissa, joissa sijaisapuun oikeutettu maatalousyrittäjä tulee pysyvästi työkyvyttömäksi tai kuolee, voidaan sijaisapua antaa mainittua tapahtumaa välittömästi seuraavan kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivää. Tämän ajanjakson jälkeenkin sijaisapua voitaisiin järjestää, mikäli siihen on olemassa erityisen painavia syitä. Tarkoitus on, että asetuksella tarkemmin määritellään tässä tarkoitetut syyt.

3 luku

Hallinto

10—12 §. Pykäliin on lisätty ainoastaan viikkovapaata koskeva maininta. Lisäksi 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua neuvottelukuntaa ei ole säädetty enää pakolliseksi.

13—16 §. Pykälät ovat samanasaisia voimassa olevan lain 13, 13 a, 14 ja 15 §:n kanssa. Lisäksi 15 ja 16 §:iä on täydennetty viikkovapaata koskella maininnalla.

4 luku

Maatalouslomittajat

17 §. Voimassa olevan lain 16 §:ään ei sisälly mainintaa siitä, että lomituspalvelujen järjestämistä varten tarvittavien kunnan maatalouslomittajien tulee tarpeellisessa laajuudessa olla päätoimisia. Koska tavoitteena lomituspalvelujen järjestämisessä on päästä mahdollisimman laajalti tilanteeseen, jossa sama lomittaja suorittaa kaikki yrittäjälle ja yritykseen annettavat lomituspalvelut, tulisi tätä tavoitetta edesauttava määrittely ottaa lakiin myös maatalouslomittajan työsuhteen laatua säänneltäessä. Erityisesti vuosilomatoiminnassa joudutaan kuitenkin edelleenkin merkittävässä määrin turvautumaan yrittäjien hankkimiin lomittajiin.

Pykälä vastaa muutoin voimassa olevan lain 16 §:ää.

18—21 §. Pykälät vastaavat sanonnaltaan voimassa olevan lain 17—20 §:iä.

5 luku

Sijaisavusta ja viikkovapaasta perittävät maksut

22 §. Voimassa olevasta laista poiketen sijaisapumaksun tarkempi säätely tapahtuisi asetuksella. Menettely vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalalla vuoden 1984 alusta lukien voimaan tullutta yleistä maksujärjestelmäkäytäntöä. Tarkoitus on, että sijaisapumaksua perittäisiin muilta kuin vähävaraisilta yrittäjiltä. Pykälän mukaan myös viikkovapaamaksut määriteltäisiin tarkemmin asetuksessa. Tältä osin tarkoitus on nykyinen kokeilukäytäntö säilyttäen periä maksua kaikilta viikkovapaata käyttäviltä yrittäjiltä.

6 luku

Kustannukset

23—25 §. Vastaavat säännökset on voimassa olevassa laissa kaikki sen 22 §:ssä. On katsottu tarkoituksenmukaiseksi säännellä eri pykälissä lomituspalveluiden käyttökustannukset, lain täytäntöönpanosta aiheutuvat hallintomenot sekä sosiaalihuollon mahdollisuudet antaa ohjeita sanottujen kustannusten tarpeellisena pitämistä.

26—28 §. Pykälät 26 ja 27 vastaavat voimassa olevan lain 23 ja 24 §:iä. Pykälä 28 on viikkovapaata koskevalla lisäyksellä samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 25 §:n 1 momentti.

29 §. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 27 pykälää. Vuosiloma- ja sijaisaputoiminnan kustannusten lisäksi myös viikkovapaatoiminnan kustannuksista voidaan maataloustulolain mukaisesti sopia niiden huomioimisesta maataloustulolain tarkoittamana tulona.

7 luku

Oikaisumenettely

30 §. Pykälä on samasanainen voimassa olevan lain 28 §:n kanssa.

8 luku

Lomittajan järjestäminen

31—34 §. Pykälät vastaavat voimassa olevan lain 29—32 §:iä täydennettynä viikkovapaata koskevalla maininnalla. 32 § vastaa voimassa olevan lain 9 §:ää.

9 luku

Erinäiset säännökset

35 ja 36 §. Pykälät vastaavat voimassa olevan lain 33 ja 34 §:iä. Pykälään 35 on lisäksi tehty viikkovapaatoimintaa koskeva täydennys.

37 §. Voimassa olevan lain 35 §:n mukaisesti maatalousyrittäjä voisi edelleenkin saada pyynnöstä ja täydellä korvauksella lomittaja-apua muissakin kuin lain edellyttämässä tilanteissa. Vastaava järjestely ehdotetaan saatettavaksi koskemaan myös maatalousyrittäjien yhteisön ja kunnan väliseen sopimukseen perustuvia tehtäviä kuten esimerkiksi yhteisöjen kustantamaa lisäviikkovapaatoimintaa, jolloin tavoitteena on, että yrittäjän maksuosuus noudattelisi viikkovapaan peruspäivien maksuosuutta.

38—41 §. Pykälät vastaavat voimassa olevan lain 36—39 §:iä.

42 §. Laki tulisi voimaan vuoden 1985 alusta alkaen. Maatalousyrittäjien vuosilomaoikeuden yhtenäistäminen on kuitenkin tarkoitus toteuttaa vasta 1 päivänä huhtikuuta 1985 alkavana lomakautena. Siihen asti tulee soveltaa voimassa olevan maatalouslomalain 33 §:n perusteella 18 päivänä maaliskuuta 1982 annettua valtioneuvoston päätöstä maatalousyrittäjien vuosiloman pituudesta.

43 §. Pykälän mukaan voidaan jo ennen lain voimaantuloa ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Tällaisia olisivat lähinnä tiedotus- ja koulutustoiminnan järjestäminen uusista lomituspalveluista.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Voimassa olevan lain täytäntöönpanoa varten on 21 päivänä huhtikuuta 1978 annettu asetus maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä (283/78). Asetus sisältää yleisiä säännöksiä muun muassa maatalousyrittäjästä, maatalousyrittäjästä, loma- ja sijaisaputoiminnan hallinnosta, maatalouslomittajan tehtävistä ja pätevydestä sekä maatalousyrittäjän velvollisuuksista lomitustoimintaa toteutettaessa. Tarkoitus on, että myös hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen täytäntöönpanoa varten annetaan asetuksella nykyistä vastaavat säännökset. Uusina asetuksella säädettävänä asioina on lakiehdotuksen 9 §:n 2 momentin perusteella tarkoitusta määrittellä ne erityisen painavat syyt, jotka mahdollistaisivat sijaisavun antamisen pysyvää työkyvyttömyyttä koskevissa tilanteissa ja yrittäjän kuolemantapauksessa vielä 60 työpäivän jälkeenkin.

Lakiehdotuksen 22 §:n mukaan tullaan asetuksella myös tarkemmin säätämään sijaisavusta ja viikkovapaasta perittävä maksu. Sijaisavusta perittävän maksun perusteet on tähän asti vahvistanut sosiaali- ja terveysministeriö. Käytännössä sijaisavun maksujärjestelmä on vastannut kunnan järjestämien kotipalveluiden maksujärjestelmää. Viikkovapaatoiminnan kokeilussa yrittäjiltä perittävä maksu on määritelty valtioneuvoston hyväksymässä suunnitelmassa viikkovapaatoiminnan kokeilusta. Yrittäjien maksuosuus on käytännössä porrastettu tilan kotieläinmäärän mukaisesti 38,50 markasta 110 markkaan viikkovapaapäivältä.

Tarkoitus on, että sijaisavusta edelleenkin perittäisiin maksu muilta kuin vähävaraisilta yrittäjiltä. Asetuksella säädettäisiin sijaisapumaksun perusteena pidettävistä tuloista sekä maksun suuruudesta eri korvausluokissa. Viikkovapaatoiminnan osalta maksu on tarkoitus periä kaikilta yrittäjiltä. Maksujärjestelmästä ja maksun tasosta sisällytettäisiin säännökset asetukseen.

3. Voimaantulo

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan vuosilomaoikeuden yhtenäistämistä lukuunottamatta voimaan vuoden 1985 alusta lukien. Lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin mukainen pidennys maatalousyrittäjän toisen lomaan oikeutetun kohdalla tulisi voimaan seuraavan lomakauden alusta lukien eli 1 päivänä huhtikuuta 1985.

Esitys liittyy valtion vuoden 1985 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjän lomituspalveluista

1 luku

Soveltamisala

1 §

Lomituspalveluilla tarkoitetaan tässä laissa maatalouslomittajan järjestämistä maatalousyrittäjälle vuosiloman, sijaisavun ja viikkovapaan ajaksi.

2 §

Tätä lakia sovelletaan vuosilomaa ja viikkovapaata järjestettäessä maatalousyrittäjään, joka itse työhön osallistuen omaan lukuunsa, yhteiseen lukuun tai perheenjäsenenä harjoittaa karjaloutta saaden siitä pääasiallisen toimeentulonsa ja jolla yrityksen karjalouteen kuuluvien välttämättömien tehtävien vuoksi ei ole mahdollisuutta ilman tässä laissa säädettyjä palveluja vapautua tehtävistään vuosiloman tai viikkovapaan ajaksi. Lakia ei kuitenkaan sovelleta useampaan kuin kahteen samassa yrityksessä edellä mainitulla tavalla työskentelevään yrittäjään.

3 §

Sijaisapua järjestettäessä tätä lakia sovelletaan maatalousyrittäjään, joka itse työhön osallistuen omaan lukuunsa, yhteiseen lukuun tai perheenjäsenenä harjoittaa maataloutta saaden siitä pääasiallisen toimeentulonsa ja jolla sairauden, tapaturman, synnytyksen tai muun niihin verrattavan tilapäisen synn vuoksi ei ole mahdollisuutta huolehtia maatalousyritykseen kuuluvista välttämättömistä tehtävistä ilman tässä laissa säädettyä sijaisapua.

Sijaisapua järjestettäessä tätä lakia sovelletaan myös yritystoiminnan jatkamisen vaatimien järjestelyjen toteuttamiseksi silloin kun 1 momentissa tarkoitetun yrittäjän sairaudesta tai tapaturmasta seuraa pysyvä työkyvyttömyys tai milloin sijaisavun tarve johtuu 1 momentissa tarkoitetun yrittäjän kuolemasta.

4 §

Lakia ei sovelleta maatalousyrittäjään, jolla on palveluksessaan vuosilomaa tai viikkovapaata järjestettäessä karjaloudessa taikka sijaisapua järjestettäessä maataloudessa säännöllisesti yksi tai useampi perheen ulkopuolinen palkattu työntekijä.

kijä. Milloin yrityksessä on kuitenkin vain yksi edellä 2 tai 3 §:ssä tarkoitettu maatalousyrittäjä, sovelletaan lakia häneen, vaikka hänellä onkin palveluksessaan yksi perheen ulkopuolinen palkattu työntekijä.

Poikkeustapauksessa lakia voidaan soveltaa myös sellaiseen maatalousyrittäjään, jolla on palveluksessaan säännöllisesti enintään kaksi perheen ulkopuolista palkattua työntekijää. Tällöin edellytyksenä kuitenkin on, ettei yrittäjä palkatuista työntekijöistä huolimatta voi 2 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa vapautua tehtävistään vuosiloman tai viikkovapaan ajaksi tai 3 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa huolehtia yrityksen toimintaan liittyvistä välttämättömistä tehtävistä.

2 luku

Lomituspalvelujen kesto

5 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada lomittaja vuosiloman ajaksi, jonka pituus on yksi ja yksineljäsosa työpäivää jokaiselta täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Jollei lomapäivien luvuksi tule kokonaislukua, päivän osa katsotaan tädeksi lomapäiväksi.

Tädeksi lomanmääräytymiskuukaudeksi katsotaan lomakautta edeltävän maaliskuun lopussa päättyvän lomanmääräytymisvuoden sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana maatalousyrittäjä on toiminut 2 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä vähintään neljänätoista päivänä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua aikaa laskettaessa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä vuosilomalain (272/73) 3 §:ssä on säädetty työssäolopäivien veroisina pidettävien päivien ottamisesta huomioon vuosiloman pituutta määrätessä.

6 §

Maatalousyrittäjän on pidettävä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vuosilomansa enintään neljässä erässä lomakauden aikana. Lomakausi on huhtikuun 1 päivän ja seuraavan vuoden maaliskuun 31 päivän välinen aika, nämä päivät mukaan luettuina.

7 §

Kalenterivuoden aikana maatalousyrittäjällä on oikeus saada lomittaja viikkovapaata varten yhteensä enintään 12 viikkovapaapäivän ajaksi.

8 §

Maatalousyrittäjän on pidettävä 7 §:ssä tarkoitettut viikkovapaapäivät erikseen tai yhdessä, enintään kuitenkin neljä viikkovapaapäivää kalenterikuukaudessa.

9 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada lomittaja sijaisapua varten sairauden, tapaturman tai muun niihin verrattavan tilapäisen synn vuoksi ajaksi, jonka lääkärintodistuksella osoitettu määräaikainen työkyvyttömyys taikka muutoin luotettavasti osoitettu sijaisavun tarve kestää. Ilman lääkärintodistusta sijaisapua voidaan antaa sairauden ja tapaturman johdosta lomalautakunnan määräämäksi ajaksi, enintään kuitenkin seitsemäksi päiväksi. Naispuolisella maatalousyrittäjällä on kuitenkin oikeus saada sijaisapua synnytyksen vuoksi ajaksi, johon sisältyy 120 päivää ja joka alkaa 30 päivää ennen laskettua synnytysaikaa.

Sijaisapua voidaan myöntää myös pysyvän työkyvyttömyyden alkamista tai kuolemantapausta välittömästi seuraavan kuuden kuukauden aikana enintään 60 päivän ajaksi, ellei sijaisavun jatkamiselle tämän jälkeen ole asetuksella tarkemmin säädettyjä erityisen painavia syitä.

3 luku

Hallinto

10 §

Vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle ja sen alaisena sosiaalihuollukselle.

Lausuntojen antamista varten vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoimintaa koskevista periaatteellisista ja laajakantoisista kysymyksistä voi olla sosiaali- ja terveysministeriön apuna neuvottelukunta, josta säädetään tarkemmin asetuksella.

11 §

Läänin alueella vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoimintaa johtaa, ohjaa ja valvoo sosiaalihuollituksen alaisena lääninhallitus.

12 §

Kunnan tehtävänä on huolehtia vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoiminnan järjestämisestä

niitä maatalousyrittäjiä varten, joiden toiminta tapahtuu pääasiallisesti kunnan alueella.

13 §

Kunnassa on tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten lomalautakunta, jossa on enintään kuusi jäsentä. Osan jäsenistä tulee olla perehtynyt maatalousyrittäjien olosuhteisiin.

Lautakunnan jäsenten valinnasta sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan nimeämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnallislain (953/76) 69 §:ssä on säädetty.

Milloin kunnassa on vain vähäinen määrä tässä laissa tarkoitettuja maatalousyrittäjiä, kunnanvaltuusto voi päättää, että tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii muu lautakunta tai kunnanhallitus. Mitä tässä laissa on säädetty lomalautakunnasta, sovelletaan tällöin vastaavasti muuhun lautakuntaan tai kunnanhallitukseen.

14 §

Kunnassa tulee olla lomalautakunnan sihteerin virka, joka voi olla myös sivuvirka tai yhdistetty kunnan muuhun virkaan. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen lomalautakunnan sihteeri. Jos lomalautakunnan tehtävien määrä on vähäinen, voidaan sihteerin tehtävät virkaa perustamatta liittää kunnan muun viranhaltijan tehtäviin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa, hankittuaan valtiovarainministeriön lausunnon, yleiset perusteet lomalautakunnan sihteerin virkojen perustamiselle ottaen huomioon kunnassa harjoitetavan toiminnan laajuuden.

Lomalautakunnan sihteerin viran kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

15 §

Kunnan tulee laatia sosiaalhallitukselle sen antamien ohjeiden mukainen selvitys vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoiminnan järjestämisestä kunnassa.

16 §

Kunnalla tulee olla vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoiminnan johtosääntö, jossa tarkemmin määrätään toimintaa koskevan hallinnon järjestämisestä kunnassa.

4 luku

Maatalouslomittajat

17 §

Kunnan on järjestettävä tässä laissa tarkoitettujen lomituspalvelujen lomituspalvelujen järjestämiseksi kunnan tulee ottaa palvelukseensa työsopimussuhteeseen tarpeellinen määrä päätoimisia ja osa-aikaisia maatalouslomittajia.

Kunta voi sopia myös maatalousyrittäjien yhteisön kanssa, että yhteisön lomittajia käytetään lomituspalvelujen järjestämiseen. Tällaisen yhteisön on lomalautakunnan pyynnöstä annettava sille selvityksiä ja tietoja, jotka ovat tarpeen tässä laissa tarkoitettujen lomituspalvelujen järjestämiseksi.

Jollei lomittajien saantia voida riittävästi turvata 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen lomittajien avulla tai yrittäjä ei erityisestä syystä voi käyttää sanotussa momentissa tarkoitettua lomittajaa, kunta voi sopia, että lomittajana toimii myös yrittäjän itsensä hankkima lomittaja.

18 §

Maatalousyrittäjän itsensä hankkima maatalouslomittaja on työsopimussuhteessa kuntaan.

Yhteisön hankkima ja sen palveluksessa oleva lomittaja voi lautakunnan hyväksymänä lomittajana toimiessaankin olla työsopimussuhteessa yhteisöön. Lomittajan on tällöin noudatettava lautakunnan lomittajatehtäviä varten antamia ohjeita.

Milloin kunnan palveluksessa on useita maatalouslomittajia ja tässä laissa tarkoitettujen lomituspalvelujen ohjaus ja valvonta sitä välttämättä edellyttävät, voidaan kunnan palvelukseen työsopimussuhteessa ottaa johtava maatalouslomittaja siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Maatalouslomittajan ja johtavan maatalouslomittajan kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

19 §

Maatalousyrittäjien ei saa hyväksyä maatalouslomittajaksi sellaista henkilöä, joka saa tästä yrityksestä pääasiallisen toimeentulonsa.

Maatalouslomittajaksi maatalousyrittäjän vuosiloman ajaksi voidaan kuitenkin hyväksyä 1 momentissa tarkoitettu henkilö edellyttäen, ettei hän itse ole tämän lain mukaan lomaan oikeutettu yrittäjä.

Poikkeustapauksessa maatalouslomittajaksi voidaan maatalousyrittäjän vuosiloman ajaksi kuitenkin hyväksyä 1 momentissa tarkoitettu tämän lain mukaan lomaan oikeutettu henkilö, jollei

maatalousyrittäjälle voida järjestää lomittajaa muulla tavalla ja yrittäjä ei tästä syystä voi pitää vuosilomaansa.

20 §

Maatalouslomittajan tulee sen mukaan kuin johtosäännössä tarkemmin määrätään, huolehtia maatalousyrityksen karjalouteen säännöllisesti kuuluvista ja muista yrityksen hoitoon liittyvistä välttämättömistä tehtävistä.

Sijaisaputehtävää varten hyväksytyn tai osoitetun lomittajan on tarpeen mukaan huolehdittava 1 momentissa säädettyjen tehtävien lisäksi myös yrittäjän säännölliseen kodin- ja taloudenhoitoon kuuluvista tehtävistä, mikäli se yrityksen hoitoon kuuluvien karjanhoito- ja muiden työtehtävien ohella on mahdollista eikä yrittäjälle ole samanaikaisesti järjestetty sosiaalihuoltolaissa (710/82) tarkoitettuja kotipalveluja.

21 §

Maatalouslomittaja ei saa vaatia maatalousyrittäjältä itselleen palkkaa tai muuta korvausta, vapaata ravintoa ja asuntoa lukuunottamatta.

5 luku

Sijaisavusta ja viikkovapaasta perittävät maksut

22 §

Sijaisavusta ja viikkovapaasta voidaan periä maksu sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

6 luku

Kustannukset

23 §

Valtion varoista suoritetaan kunnalle tämän lain mukaisista lomituspalveluista aiheutuvat tarpeelliset käyttökustannukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina käyttökustannuksina pidetään kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:ssä mainittuja kustannuksia sekä maatalousyrittäjien yhteisölle suoritettavia korvauksia. Käyttökustannusten vähennykseksi luetaan edellä mainitun lain 7 §:n 1. ja 2. momentin mukaiset erät.

24 §

Tämän lain täytäntöönpanosta aiheutuviin hallintomenoihin suoritetaan kunnalle valtionosuus

kunnan kantokykyluokan perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (677/82) valtionosuusasteikon mukaisesti. Hallintomenoina pidetään lomalautakunnan alaisen sihteerin palkkaamisesta aiheutuvia henkilöstömenoja sekä muita tämän lain mukaisesta hallinnosta aiheutuvia käyttökustannuksia.

Uuden viran perustamisesta aiheutuviin lisäkustannuksiin voidaan suorittaa valtionosuutta valtion tulo- ja menoarviossa päätetyissä rajoissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina käyttökustannuksina pidetään niiden kustannusten lisäksi, jotka on mainittu kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 5 §:ssä, lomalautakunnan jäsenille maksettavia palkkioita ja muita korvauksia sekä maksujen perinnästä kunnalle aiheutuneita menoja.

25 §

Sosiaalihallitus voi antaa yleisiä ohjeita siitä, milloin 23 §:n 2 momentissa ja 24 §:n 3 momentissa tarkoitettuja käyttökustannuksia on kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla pidettävä tehtävän asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisena.

26 §

Jos maatalouslomittajana on toiminut maatalousyrittäjän yhteisöön työsopimussuhteessa ollut henkilö, kunta korvaa yhteisölle kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 5 §:n 4 ja 5 kohdissa tarkoitettut käyttökustannukset.

Korvaukset suoritetaan kuitenkin enintään sen suuruisina kuin vastaavat kuntaan työsopimussuhteessa olevan lomittajan palkkauksesta aiheutuvat menot hyväksytään valtion varoista korvattaviksi.

27 §

Jollei tästä laista muuta johdu, määrärahojen myöntämiseen, maksamiseen sekä tilityksen nojalla suoritettavan määrän maksamiseen sovelletaan, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetussa laissa on valtionosuudesta käyttökustannuksiin säädetty. Tällöin valtion asianomaisena viranomaisena toimii lääninhallitus.

28 §

Kunnan on toimitettava vuosittain sosiaalihuollituksen määräämään ajankohtaan mennessä lää-

ninhallitukselle tilitys vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoimintaan kunnan käytettäväksi myönnettyjen varojen käytöstä.

29 §

Sen lisäksi, mitä maataloustulolaisissa (629/82) on maataloudesta saadun tulon kehittämisestä säädetty, voidaan saman lain 2 §:n mukaisessa neuvottelussa sopia myös siitä, missä määrin maatalousyrittäjien vuosiloma-, viikkovapaa- ja sijaisaputoiminnan järjestämisestä valtiolle aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon maataloustulolain tarkoittamana tulona.

Lomakaudesta 1981/1982 alkaen lomapäivien lisäyksen edellyttämästä vuosittaisesta määrärahojen lisäyksestä luetaan maatalouden saamaksi tuloksi puolet ja muusta vuosiloma- ja sijaisaputoimintaan käytettävien määrärahojen vuosittaisesta lisäyksestä neljännes sekä vuoden 1985 alusta lukien viikkovapaatoimintaan käytettävien määrärahojen lisäys, ellei maataloustuloneuvotte- luissa toisin sovita.

7 luku

Oikaisumenettely

30 §

Jollei tästä laista muuta johdu, noudatetaan valtion ja kunnan väliseen oikaisumenettelyyn, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 7 luvussa on säädetty.

Valtion asianomaisena viranomaisena toimii 1 momentissa tarkoitettussa menettelyssä lääninhallitus.

8 luku

Lomittajan järjestäminen

31 §

Maatalousyrittäjän on tehtävä maatalouslomittajan saamiseksi vuosiloma-, viikkovapaa- tai sijaisapupyynnö lomalautakunnalle.

Milloin sijaisapupyynnöön ei voida suostua sen vuoksi, että apua ilmeisesti tarvitaan pääasiassa maatalousyrittäjän kodin- ja taloudenhoitoon kuuluvien tehtävien suorittamiseen, lomalautakunnan on lausuntoineen välittömästi siirrettävä asia sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi. Sijaisapua järjestäessään lomalautakunnan tulee muutoinkin toimia kiinteässä yhteistyössä sosiaalilautakunnan kanssa.

32 §

Sijaisapua järjestettäessä on etusija annettava sellaisille maatalousyrittäjille, joiden mahdollisuudet yrityksen karjanhoito- tai muiden välttämättömien tehtävien hoitamiseen ilman sijaisapua ovat vähäisimmät. Yrittäjän mahdollisuuksia harkittaessa on huomiota kiinnitettävä yrittäjän taloudellisiin ja sosiaalisiin olosuhteisiin sekä yrityksen karjan laatuun ja määrään.

33 §

Milloin yrittäjä ennen vahvistettua vuosilomatai viikkovapaa-ajankohtaa tai niiden aikana alkaneen sairauden, synnytyksen, tapaturman tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi ei voi pitää tässä laissa tarkoitettua lomaansa tai viikkovapaataan vahvistettuna aikana, voidaan ne kokonaan tai osaksi yrittäjän pyynnöstä siirtää pidettäväksi myöhäisempänä ajankohtana, kuitenkin vuosiloman osalta viimeistään seuraavan lomakauden ja viikkovapaan osalta seuraavan kalenterivuoden aikana.

34 §

Lomalautakunnan tulee ratkaista vuosilomapyynnöt niin, että päätös asiassa voidaan antaa hakijalle riittävän ajoissa ennen ilmoitettua loman alkamisajankohtaa.

Sijaisapu- ja viikkovapaapyynnöt lautakunnan tulee käsitellä viipymättä.

35 §

Maatalousyrittäjä ei saa sinä aikana, jolloin hän on tässä laissa tarkoitettulla vuosilomalla tai viikkovapaalla, suorittaa maatalousyrittäjän hoitoon säännöllisesti kuuluvia tehtäviä.

Jos maatalousyrittäjä menettelee 1 momentin säännöksen vastaisesti, hänen on korvattava kunnalle lomittajan järjestämisestä aiheutuneet kustannukset. Kunnan tulee käyttää sille näin kertyneet varat tässä laissa tarkoitettuun loma- ja viikkovapaatoimintaan.

Lääninhallitus voi erityisestä syystä maatalousyrittäjän tai lomalautakunnan pyynnöstä päättää, että lomittajan järjestämisestä aiheutuneet kustannukset saadaan jättää kokonaan tai osaksi perimättä takaisin.

9 luku

Erinäiset säännökset

36 §

Valtioneuvostolla on oikeus määrätä maatalousyrittäjän lomakaudesta, vuosiloman ja viikkovapaan pitämisestä ja niiden pituuksista toisinkin kuin tässä laissa säädetään sen mukaan kuin valtioneuvoston ja maataloustuottajain keskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa on sovittu.

37 §

Lomalautakunnalla on oikeus saada verotus- ja muilta viranomaisilta tämän lain toimeenpanossa tarvittavia tietoja ja selvityksiä.

38 §

Maatalousyrittäjän pyynnöstä tai sovittuaan asiasta maatalousyrittäjän yhteisön kanssa lomautakunta voi, jollei se vaikeuta vuosiloma-, viikkovapaa- tai sijaisaputoiminnan järjestämistä, osoittaa maatalousyrittäjään muihinkin kuin tässä laissa tarkoitettuihin tehtäviin 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen maatalouslomittajan.

Maatalousyrittäjän tai maatalousyrittäjän yhteisön on 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa korvattava maatalouslomittajan palkasta, sosiaaliturvasta ja muista työsuhteen ehdoista kunnalle aiheutuvat todelliset kustannukset.

39 §

Lomalautakunnan sihteerille voidaan siirtää johtosäännöllä lautakunnalle kuuluvia tehtäviä. Kiireellisissä tapauksissa on lomautakunnan sihteerillä oikeus lautakunnan vahvistamien ohjeiden ja perusteiden mukaisesti päättää sijaisavun ja viikkovapaan antamisesta.

Lomalautakunnan sihteerin antamaan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Milloin asianomainen on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, hänellä on oikeus saada päätös lomautakunnan käsiteltäväksi, jos hän neljäntoista päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii.

40 §

Lomalautakunnan päätökseen, jolla tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva hakemus on joko kokonaan tai osaksi hylätty taikka joka koskee maatalousyrittäjältä sijaisavusta ja viikkovapaasta perittävää maksua, saadaan valittamalla hakea muutosta lääninoikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Muuhun lomalu-

takunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lääninhallituksen, lääninoikeuden ja sosiaalihuollituksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaussa on muutoin noudatettava, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty. Valituskirja voidaan kuitenkin jättää lomautakunnalle, jonka tulee toimittaa asiassa kertyneet asiakirjat ja oma lausuntonsa lääninoikeudelle.

41 §

Valtion ja kunnan palveluksessa olevat, kunnan luottamushenkilöt sekä muut kunnan tehtäviä suorittavat taikka tämän lain mukaisen toiminnan järjestämisessä asiantuntijoina tai maatalouslomittajina toimivat henkilöt eivät saa ilmaista yksityistä tai perheen salaisuutta, josta he asemansa tai tehtävänsä perusteella tahi muuten ovat saaneet tietää.

Edellä 1 momentin säännöksen estämättä voidaan salassapidettävä asia ilmaista, jos se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, tai hänen holhoajansa tai muu huoltajansa suostuu asian ilmaisemiseen.

Joka rikkoo tässä pykälässä säädetyn salassapitovelvollisuuden, on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut tekoa syytteeseen pantavaksi.

42 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

43 §

Tämä laki tulee voimaan 5 §:n 1 momenttia lukuunottamatta 1 päivänä tammikuuta 1985. Lain 5 §:n 1 momentti tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1985. Tätä ennen maatalousyrittäjän vuosiloman pituuteen noudatetaan, mitä maatalousyrittäjän vuosiloman pituudesta on 18 päivänä maaliskuuta 1982 annetussa valtioneuvoston päätöksessä (209/82) määrätty.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä 3 päivänä helmikuuta 1978 annettu laki (102/78) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryh-
44 § tyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 1984

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*